

8. Право виставляти кандидатів у депутати належало лише органам комуністичної партії або іншим нею фактично керованим громадським організаціям: профспілкам, кооперативним організаціям, об'єднанням молоді, культурним товариствам. Конституція 1937 р. позбавляла громадян права створювати вільні політичні об'єднання і законодавчим шляхом легалізувала монопартійну систему. Відповідно до ст. 125 "найбільш активні і свідомі громадяни з лав робочого класу й інших верств населення об'єднуються у Комуністичну партію (більшовиків) України, яка... являє собою керівне ядро всіх організацій трудящих, як громадських, так і державних".

Лісогорова Катерина Миколаївна

к.ю.н., доцент

*кафедри історії держави і права України
та зарубіжних країн*

СТРАХОВА СПРАВА В УКРАЇНІ В ПЕРІОД 1917-1920-х рр.

У березні 1919 року на III Всеукраїнському з'їзді Рад було затверджено Конституцію УСРР. Основний закон УСРР у питаннях структури і повноважень державних органів, прав і свобод громадян дублював відповідні положення конституції РСФРР 1918 року. Декларація прав і обов'язків трудящого народу, яка була складовою частиною Конституції УСРР, проголошувала принципи повновладдя трудящих, скасовувались приватна власність та експлуатація, запроваджувався робітничий контроль і націоналізація.

Націоналізація страхової справи здійснювалася на фоні націоналізації банків, промисловості, транспорту. Спочатку передбачалася націоналізація страхової справи і здійснення її трьома товариствами: «Саламандрою», «Росією», «Російським транспортним і страховим товариством».

Для більш жорсткого контролю за діяльністю страхових товариств, підготовки умов щодо здійснення державної страхової монополії передбачалося створення страхового тресту. Однак це рішення залишилося нереалізованим, і наступним кроком радянського уряду став декрет Раднаркому РСФРР від 23 березня 1918 р. «Про установаження державного контролю над усіма видами страхування, окрім соціального».

Цей декрет, як і усі інші рішення радянського уряду діяли на Україні згідно з постановами I Всеукраїнського з'їзду Рад. Земське та взаємне страхування в зазначений період перейшло до відома страхових органів виконавчих комітетів місцевих рад та раднаргоспів.

Однак, громадянська війна, подальший процес обезцінювання грошей і незначне їхнє значення в народному господарстві зробили нежиттєздатним страхування. Договори зі страхування життя анулювались, а в грудні 1920 р. було відмінено і майнове страхування.

Перехід до нової економічної політики, ставши об'єктивною передумовою розвитку приватної ініціативи в галузі торгівлі, промисловості, викликав помітне

пожвавлення товарно-грошового обігу і водночас призвів до необхідності відновлення і подальшого розвитку страхової справи.

Крім сприятливих економічних умов, для успіху страхування потрібно було ще і належне законодавче регулювання відносин між страховиком і страхувальником, регулювання внутрішньої організації страхових установ. Тому не випадково за період 1921– 1929 рр. в Україні було прийнято багато нормативних актів, що всебічно розглядали питання організації, подальшого розвитку страхування. Найбільш важливими можна назвати такі акти РНК УСРР: «Про державне майнове страхування», «Про державне страхування», «Про Раду в справах страхування при Уповнаркомфіні і про обов'язкове страхування в Держстрасі майна колгоспів», а також діючі на території України акти СРСР, зокрема, «Положення про державне страхування Союзу Радянських Соціалістичних Республік», затверджене ЦВК і РНК СРСР 18 вересня 1925 р. Поряд із зазначеними актами та у їх доповнення в Україні діяли інструкції, розпорядження, циркуляри, прийняті Укрдержстрахом, Українською економічною радою, Держстрахом Союзу РСР, НКФ СРСР.

Матвєєва Тетяна Олексіївна

*доц. к-ри історії держави та права зарубіжних країн та України Національного
Університету “ Юридична академія України
ім. Ярослава Мудрого ”*

КОНСТИТУЦІЙНЕ ОФОРМЛЕННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Радянська державність створювалася з голови. Тобто через Раднарком УРСР і персонально майже співпадаючий з ним ЦК КП(б)У. У переважній більшості міст і на селі було створено ревкоми, які офіційно проголошувалися органами диктатури пролетаріату. Насправді вони здійснювали диктатуру більшовицької партії, позбавленої власних коренів в українському суспільстві.

Але про яку диктатуру пролетаріата можна було вести мову під час громадянської війни, голоду і розрухи, де чисельність промислових робітників не перевищувала 800 тис. осіб. Проголошена більшовиками диктатура пролетаріату була справжньою фікцією. Селяни і солдати підтримали більшовиків, коли ті пообіцяли їм землю і мир, але відразу ж відійшли від них, як тільки було проголошено “воєнний комунізм”.Тільки неп врятував більшовицьку диктатуру від загибелі.

До селян-власників державна партія ставилася недобррозичливо. В Україні, де Селянська Спілка могла б контролювати створювані Ради, більшовики часто відмовлялися проводити навіть формальні вибори сільради й покладалися більше на призначувані зверху комітети бідноти (комбіди).

111 з’їзд КП(б)У, що відбувся у Харкові на початку березня 1919 року, прийняв принципове рішення взяти за основу при опрацюванні першої Конституції УРСР Конституцію Радянської Росії (липень 1918 року). У ній , зокрема , утверджувалася така норма: Всеукраїнський з’їзд Рад складається з